

Nr 127.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa delar av övningsplatsen Kronobergshed; given Stockholms slott den 15 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anholder att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om försäljning av vissa delar av övningsplatsen Kronobergshed samt anför därvid följande.

Övningsplatsen Kronobergshed, i areal innehållande 96.6213 hektar, är belägen i Lekaryds socken, Allbo härad av Kronobergs län och består av följande fastigheter, nämligen:

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 103 häft. (Nr 127.) 451 29 1

1) $\frac{1}{4}$ mantal Dansjö nr 2 Stövagård (reg.-nr 2^a) med en areal av 85.1040 hektar;

2) $\frac{1}{56}$ mantal Dansjö nr 2 Stövagård (reg.-nr 2^a) med en areal av 4.7610 hektar;

3) lägenheten Skjutbanan (reg.-nr 2²⁴) med en areal av 4.6573 hektar, avsöndrad från Dansjö nr 2 Stövagård; samt

4) lägenheten Börjestorp nr 1 (reg.-nr 1²) med en areal av 2.0990 hektar, avsöndrad från Dansjö nr 1 Västergård.

Därjämte äger kronan andel i det för roten nr 99 vid Allbo kompani av Kronobergs regemente gemensamma soldattorpet. Detta torp utlades vid ett den 17 november 1883 fastställt laga skifte å Dansjö by med en areal av 2.7600 hektar såsom gemensamt till hemmanen 1 mantal Dansjö nr 2 Stövagård och $\frac{1}{2}$ mantal Dansjö nr 3 Svensgård.

I avseende å kronans åtkomst av ovannämnda hemmansdelar och lägenheter är att nämna, att de under 1) och 2) upptagna fastigheterna enligt kungl. brev den 3 mars 1884 förvärvats för en köpeskilling av 28,000 kronor, att den under 3) angivna lägenheten Skjutbanan enligt kungl. brev den 25 oktober 1894 inköpts för en köpeskilling av 3,500 kronor, samt att den under 4) upptagna lägenheten Börjestorp, som utgjorde huvuddelen av ett heden angränsande vakant soldattorp, enligt kungl. brev den 22 april 1898 inköpts för en köpeskilling av 5,000 kronor.

Genom beslut den 18 juli 1921 bemyndigade Kungl. Maj:t arméförvaltningens fortifikationsdepartement att verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande den framtida användningen av Kronobergshed, varvid borde tagas i beaktande, huruvida heden lämpligen kunde komma till användning med därå befintliga byggnader kvarstående å densamma, eller om det kunde finnas fördelaktigare att försälja eller på annat sätt använda byggnaderna oberoende av själva hedens framtida användning. Samtidigt bemyndigades fortifikationsdepartementet att, därest så skulle befinnas erforderligt för utredningen, efter omständigheterna verkställa uppdelning och värdering av heden.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 september 1921 anmälde fortifikationsdepartementet, att departementet låtit verkställa undersökning angående hedens användning för sådant ändamål, att byggnaderna för ändamålets befrämjande kunde komma till användning å platsen. Då emellertid denna undersökning givit negativt resultat, ansåge departementet för kronan fördelaktigast, att frågan om byggnaderna och deras användning behandlades oberoende av frågan om den framtida användningen av heden. Vad anginge den sistnämnda frågan, hade fortifikationsdepartementet för sin del ej kunnat finna någon lämpligare användning av heden, än att densamma, som till en del redan vore skogbeväxt, utnyttjades för skogsskötsel och i sådant syfte överlämnades till domänstyrelsen. Sedan av departementet med styrelsen härom inledda underhandlingar slutförts, komme departementet att avgiva det förslag om den framtida dispositionen av heden, vartill omständigheterna kunde föranleda. Beträffande åter

spörsmålet om byggnadernas användning hölle fortifikationsdepartementet före, att denna fråga icke borde uppehållas av dylika underhandlingar, då byggnaderna, som till huvudsaklig del stode obegagnade, för underhåll krävde avsevärda kostnader.

I anslutning till fortifikationsdepartementets i ämnet gjorda hemställan bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 30 september 1921 departementet att på det för kronan förmånligaste sätt gå i författning om försäljning av de kronan tillhöriga byggnader å Kronobergshed, för vilka Kronobergs regemente ej vidare hade användning, varjämte föreskrevs, att försäljningsmedlen skulle, efter avdrag av försäljningskostnaderna, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Med anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande beslut försålles och bortfördes större delen av byggnaderna å heden, varförutom en del av dem, som bibehöllos i kronans ägo, flyttades till regementets etablissemang i Växjö.

Sedan aktiebolaget Dansjö gård och tegelbruk anmält sig vilja förvärva heden, blev densamma år 1924 föremål för uppskattning av en värderingsnämnd, bestående av tre personer, av vilka en, arméförvaltningens domän-tjänsteman, utsågs av fortifikationsdepartementet, en utsågs av nämnda bolag samt den tredje utsågs av länsstyrelsen i Kronobergs län. Åt distriktslantmätaren i Allbo distrikt Sven Svensson uppdrogs att för värderingen upprätta karta över heden jämte förslag till dess indelning. Sedan vederbörande militärmyndigheter beretts tillfälle att yttra sig över det utav värderingsmännen framlagda indelningsförslaget, gjorde fortifikationsdepartementet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 februari 1925 framställning i ärendet, varvid departementet, bland annat, dels anförde, att heden — vilken på grund av sin ringa omfattning och jordmånens beskaffenhet, och då staten icke ägde andra därtill gränsande skogar, ej med fördel kunde användas för statens skogsodling — icke borde överlämnas till domänstyrelsen utan försäljas till enskilda personer och kommuner, dels ock hemställde om bemyndigande för departementet att försälja mötesplatsen med därå växande skog och kronan tillhöriga byggnader till ett pris så beräknat, att köpesumman för det hela uppginge till minst 53,136 kronor.

I yttrande den 28 maj 1925 över fortifikationsdepartementets berörda framställning uttalade domänstyrelsen, bland annat, att som försäljningsområdet icke angränsade någon kronans skog och dess areal vore alltför obetydlig för bedrivande av skogsbruk för statens räkning, syntes dess överlåtande till domänfonden icke böra ifrågasättas.

Genom remiss den 17 augusti 1925 anbefalldes härefter fortifikationsdepartementet att — efter att hava låtit verkställa förnyad förrättning rörande dispositionen av Kronobergshed i anslutning till det förfaringssätt, som tilllämpades beträffande kronans domäner i allmänhet — åter inkomma med förslag i ämnet. Den nya värdering, som med anledning härav ägde rum, verkställdes den 26 oktober 1925 av t. f. domänintendenten Bernhard Nilsson i Lauderyd samt de i vederbörlig ordning utsedda uppskattningsmännen, riksdagsmannen P. M. Olsson i Blädinge och häradshövdingen J. Nilsson i Gårds-

by. Vid denna värdering åsattes heden ett saluvärde av 71,549 kronor 96 öre. Skogens värde ingick däri, enligt en av jägmästaren i Sunnerbo revir gjord uppskattning, med 42,818 kronor, medan återstoden, 28,731 kronor 96 öre, belöpte å byggnader och mark. De å heden befintliga, kronan ännu tillhöriga byggnaderna utgjordes av en sjukhusbyggnad å ägofiguren nr 3, en gevärsförrådsbyggnad å ägofiguren nr 21, en mathall å ägofiguren nr 24, ett trossvagnsskjul å ägofiguren nr 30 ävensom av vissa mindre byggnader å ägofiguren nr 39, som utgör del av lägenheten Börjestorp, samt å området litt. I eller det samfällda soldattorpet. (Beteckningarna hänföra sig till den utav distriktslantmätaren Sven Svensson år 1923 upprättade kartan över Kronobergshed.) Värderingsmännen föreslogo försäljning av vissa delar av lägenheten Skjutbanan, lägenheten Börjestorp, kronans andel i det samfällda soldattorpet, en del med enskilda tillhöriga byggnader bebyggda tomter ävensom ytterligare några områden, vilka kunde försälas till ägarna av angränsande mark. Mötesplatsen i övrigt ansågo förrättningsmännen, oaktat domänstyrelsens uttalade uppfattning i annan riktning, böra bibehållas i kronans ägo och överlämnas till domänstyrelsen att förvaltas såsom kronopark. Därest så emellertid prövades icke böra ske, föreslogo förrättningsmännen, att heden tillika med skogen försålde på offentlig auktion.

Vid denna tid förelåg ett av Västra Väreuds kommunalförbund avgivet köpeanbud å sjukhusbyggnaden jämte ägofigurerna nr 2 och 3. Sjukhusbyggnaden avsågs att användas till förbundets ålderdomshem.

Något förnyat förslag rörande dispositionen av heden har icke av fortifikationsdepartementet sedermera underställt Kungl. Maj:t.

Sedan särskilda utredningsmän tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag till disposition genom försäljning eller annorledes av sådana lantförsvaret tillhöriga jordbruksfastigheter, lägerplatser, delar av lägerplatser eller andra fastigheter, vilka icke vidare kunna anses erforderliga för försvarets behov, hava dessa utredningsmän, vilka antagit benämningen *lantförsvarets markkommitterade*, uti skrivelse den 29 december 1928 framlagt förslag rörande Kronobergsheds framtida användning. Kommitterade hava härvid anført i huvudsak följande.

I en av kommitterade föranledd skrivelse till fortifikationsdepartementet den 11 augusti 1928 hade chefen för Kronobergs regemente anført, att han med hänsyn till den mängd vagnar, som förefunnes och kunde förväntas, anhållit antingen om 20,500 kronor för uppförande vid regementets etablissemang i Växjö av en förrådsbyggnad eller om erforderligt belopp för transport från annan ort och uppsättning därstädes av en för ändamålet lämpad byggnad, vilken framställning emellertid ej länt till något fortifikationsdepartementets beslut. Om ingen förrådsbyggnad för ovan angivet ändamål anordnades i Växjö, måste byggnaderna å Kronobergshed i vida större omfattning än som då vore fallet användas för förvaring av fordon, enär regementet icke nu i Växjö hade plats under tak för dessa fordon.

Enligt de genom vederbörande myndigheter tidigare verkställda utredningarna rörande Kronobergshed syntes icke några andra alternativ föreligga än mötesplatsens försäljning på lämpligaste sätt eller ock dess överlämnande till domänstyrelsen för förvaltning såsom kronopark. Då emellertid dess läge i det inre av

Smaland och i närheten av en viktig järnvägsknutpunkt (cirka nio kilometer norr om Alvesta järnvägsstation och strax väster om södra stambanan) samt därav betingade betydelse för luftkommunikationerna och flygvapnet möjligen kunde föranleda dess bibehållande i kronans ägo, hade kommitterade inhämtat yttrande i ärendet från luftfartsmyndigheten och flygstyrelsen.

I sin svarsskrivelse till kommitterade den 20 november 1928 hade luftfartsmyndigheten framhållit, att det för den civila luftfarten i riket vore fördelaktigt, att tillgången till platser för upp- och nedstigning med lantflygplan vore tämligen riklig. Särskilt vore detta av betydelse vid nedstigning i fall av nöd. I stora delar av vårt land vore det synnerligen riskfyllt att företaga landning, på grund av att tillräckligt stora, jämna och hårda fält icke förefunnos. Till följd av den kuperade och skogiga terrängen torde behovet av en landningsplats för lantflygplan i den del av landet, varom här vore fråga, vara stort, även om man icke nu kunde förutse, att en luftled komme att framdragas över förvarande övningsplats. För att en plats i allmänhet skulle kunna fylla sitt ändamål som nödlandningsplats, vore det erforderligt, att där funnes en jämn och fast markyta utan diken, gropar eller andra hinder av åtminstone storleken 400×150 meter. Önskvärt vore, att, såvida icke en cirkelyta med minst 400 meters diameter eller ett område i form av en kvadrat med minst 400 meters sida stode att finna, två sådana banor av storleken 400×150 meter kunde ordnas, varvid banorna skulle ligga så, att deras längdriktningar icke bildade mindre vinklar med varandra än 60° . Det vore vidare av vikt, att icke några hinder funnes omkring startbanorna, utan möjlighet skulle förefinnas för ett flygplan att i omedelbar anslutning till banorna starta eller landa i lutningen 1:15. Av tillgängliga handlingar framginge icke, om marken å Kronobergshed vore lämplig för flygändamål eller huruvida omgivningarna tillåte upp- och nedstigning i sådan lutningsvinkel, som ovan angivits. Att det funnes utrymme för ordnande av en startbana av storleken 400×150 meter å Kronobergshed framginge av den bifogade kartan. Under förutsättning att å Kronobergshed lämplig mark för en sådan startbana, som ovan nämnts, stode att finna eller kunde ordnas för en obetydlig kostnad, ville luftfartsmyndigheten för sin del tillstyrka, att Kronobergshed bibehölles i statens ägo, åtminstone så stor del därav, som erfordrades för att iordningställa en startbana, vilken uppfyllde här ovan angivna betingelser. En sådan startbana å Kronobergshed torde för den militära flygningen säkerligen bliva av icke ringa betydelse.

Flygstyrelsen hade i sitt yttrande den 30 november 1928 meddelat, att platsen på grund av sitt läge vore av stor betydelse för flygvapnet. Kronobergshed läge ungefär mitt emellan Malmslätt och Malmö och vore härigenom av betydelse såsom mellanlandningsplats vid överlandsflygningar. Platsens läge vid stambanan nära järnvägsknutpunkten Alvesta samt på ungefärligen lika avstånd från Kalmar, Karlskrona, norra Skåne och Halmstad gjorde, att Kronobergshed vid krigstillfälle kunde få alldeles särskild betydelse för flygvapnet. På grund härav hade flygstyrelsen hemställt, att övningsplatsen Kronobergshed helt måtte bibehållas i statens ägo.

I fråga om övningsplatsens betydelse ur luftfartssynpunkt hade kommitterade vidare fått mottaga en den 1 december 1928 dagtecknad skrivelse från aktiebolaget Aerotransport, vari, bland annat, framhållits, att Kronobergshed efter en del mindre planeringsarbeten torde kunna bliva ett synnerligen användbart nödlandningsfält för en blivande flygroute Stockholm—Malmö. Då det vore ont om lämpliga nödlandningsfält i Smaland, vore det av största vikt, att ifrågavarande fält reserverades för ändamålet.

Vidare hade chefen för Kronobergs regemente i skrivelse till fortifikationsdepartementet den 27 oktober 1928 — av departementet med skrivelse den 3 november 1928 under instämmande överlämnad till kommitterade — med er-

inran om tidigare skrivelser rörande behövligheten av att de medel, som kunde erhållas vid en eventuell försäljning av Kronobergshed, bleve reserverade för inköp och anordnande av skjutfält för regementets räkning i närheten av Växjö, anför, bland annat, följande. Ytterligare svårigheter hade uppstått att inom rimligt avstånd från förlägningsplatsen bedriva fältmässiga övningar utanför regementets övningsområde. En större del av ett Växjö stad tillhörigt område, som tidigare med synnerlig fördel kunnat användas för ändamålet i fråga, finge nämligen numera icke beträdas på grund av därå gjord skogsplantering. Den enskilda personer tillhöriga mark, som omgäve förlägningsplatsen, vore till största delen skogbeväxt. De fält, som funnes, vore med få undantag av för ringa utsträckning för utförande av fältmässiga övningar i kompaniförband samt skördades dessutom vanligen så sent, att marken ofta icke kunde beträdas, innan övningar i trupp för de sommarinrykta värnpliktiga vore avslutade. Med hänsyn härtill hade under utbildningsåret 1927—1928 dylika övningar endast i ringa utsträckning kunnat bedrivas utanför exercisfältet. Kostnaderna därför hade det oaktat uppgått till omkring 1,300 kronor. Därest icke regementets fältduglighet skulle bliva lidande, föreläge alltså ett oavvisligt behov att erhålla tillgång till lämplig övningsterräng. Dylik övningsterräng kunde erhållas vid Notteryd. För att det område, som föreslagits, skulle kunna bliva användbart för sitt ändamål, krävdes dock ett omfattande röjnings- och planeringsarbete. Tills detta arbete, som komme att taga avsevärd tid i anspråk, blivit utfört, vore det emellertid av största betydelse, att regementet hade tillgång till annan lämplig övningsterräng, och även efter denna tid vore Kronobergshed med sin större utsträckning och omväxlande markform m. m. av stor betydelse för övningar i större förband. Å Kronobergshed funnes nämligen möjlighet att utan någon kostnad för markskador bedriva fältmässiga övningar i kompani- och bataljonsförband samt stridsexercis med regementet. Sedan en del av byggnaderna bortförts, funnes numera större möjligheter i detta avseende än vad förut varit fallet. Kronans kvarstående byggnader, vilka vore i gott skick och väl underhållna, erbjöde möjlighet att inkvartera befäl och trupp samt att verkställa utspisning under tak. Senast under 1928 års regementsövningar hade trupp i sin helhet varit förlagd under tak därstädes, och vore det regementschefens avsikt att år 1929 dit förlägga hela sommarsoldatskolan för en veckas tillämpningsövningar. Kronobergshed låge dessutom på lämpligt avstånd, ej fullt en dagsmarsch, från Växjö. Såsom fältskjutningsterräng torde emellertid regementet — intill dess det föreslagna skjutfältet vid Notteryd bleve fullt iordningställt — få, som nu skedde, reda sig dels med tillfälligt förhyrd mark i det föreslagna skjutfältets närhet, dels med den skjutbana och kringliggande terräng, som — oundgängligen erforderlig — av Växjö skyttegille för 1,200 kronor per år förhyrdes för utförande av kulspruteskjutningar. Med stöd av det anförda hade regementschefen anhållit, att fortifikationsdepartementet måtte föreslå, att regementet icke fränhändes dispositionsrätten av Kronobergshed, förrän det vid Notteryd erhållit ett annat, fullt iordningställt övnings- och skjutfält.

Kommitterade hade den 4 december 1928 avlagt besök på Kronobergshed och å regementets övningsfält i Växjö för att på platsen bilda sig en uppfattning om områdenas lämpliga disposition. Vid besöket hade regementschefen framhållit, att, därest Kronobergshed skulle bibehålla sitt värde såsom övningsplats för regementet, försäljning av dithörande mark endast kunde ske i mycket begränsad omfattning; att kronans å heden befintliga byggnader med undantag av de till lägenheten Börjestorp och det gemensamma soldattorpet hörande under samma förutsättning vore erforderliga för regementets behov; samt att inköp av den förutvarande förrådsförvaltarebostaden lämpligen borde ske för att erhålla en passande bostad åt en förrådsunderofficer och tillsyningsman. Å andra sidan

hade regementschefen förklarat, att han, för den händelse Kronobergshed finge av regementet i erforderlig omfattning bibehållas såsom övningsfält, icke längre funne inköp av fältskjutnings- och övningsområdet vid Notteryd oundgängligen nödvändigt utan ansåge, att förslaget därom under nämnda förutsättning kunde förfalla.

Kommitterade hade även haft tillfälle iakttaga, att å mötesplatsen sannolikt skulle kunna mot ytterst obetydliga kostnader anordnas landnings- och startplatser för flygmaskiner med de av luftfartsmyndigheten angivna minimidimensionerna ävensom att större delen av mötesplatsen icke skulle utan ganska dryga kostnader kunna försättas i skogbärande skick. I Växjö hade kommitterade kunnat konstatera, att regementets därvarande övningsområde, i areal innehållande cirka 208 hektar, till stora delar vore av mindre god beskaffenhet samt på grund av den antingen kuperade och steniga eller sankade och av diken genomskurna terrängen alls icke lämpade sig till landningsplats för flygmaskiner; att dess värde för övningsändamål förminskades, genom att regementets skjutbana delade detsamma i tvenne delar; ävensom att regementets möjligheter att för övningsändamål beträda stadens mark genom verkställda skogsplanteringar i hög grad kringskurits.

Belysande för sistnämnda fråga vore en av vårdaren av Växjö stads skogar, f. d. överjägmästaren E. Hemberg den 12 december 1928 till regementschefen avlåten skrivelse, varav kommitterade erhållit del. I denna anfördes, bland annat: På sin tid hade konsul H. J. Petri till Växjö stad donerat ett från egendomen Araby inköpt skogsområde, gränsande intill stadens skog Västra mark. Å ifrågavarande område hade dessförinnan bedrivits omfattande skogsavverkningar, efter vilka uppstått större sammanhängande kalmarker. Dessa hade under årens lopp varit föremål för successivt skeende skogsodlingar, vilka nu nått sin fullbordan. En framställd begäran av förutvarande regementscheferna överstarna Ros och Nordenskjöld, att regementet, oaktat skogsodlingen, måtte få använda ifrågavarande öppna kalmark till övningsfält, hade han opått kunnat bifalla, allrahelst föga skada kunde förorsakas de då ännu späda skogsplantorna. Dessa hade emellertid under årens lopp allt mer skjutit i höjden och skulle numera lida obotlig skada, om regementets övningar fortfarande förlades till ifrågavarande område. Även å stadens övriga skogar, å vilka en allt intensivare skogshushållning nödvändiggjordes i form av luck-, ljus- och kanthuggningar samt fröträdsställningar för åstadkommande av naturlig återväxt, komme tyvärr regementets rörelsefrihet att inskränkas, alldenstund sålunda behandlade områdets plantväxt måste skyddas för tramp och annan åverkan från manskapets sida.

Att märka vore vidare den minskning, regementets övningsfält komme att undergå enligt det mellan kasernkommittén och Växjö stad preliminärt träffade avtalet om ersättning till staden, med anledning av att regementet från och med den 1 januari 1928 skulle vara organiserat såsom ett regemente med begränsad organisation. Enligt detta avtal skulle nämligen till staden återlämnas en del av den i övningsfältet ingående stadsågan Stora Skjutshagen, vilken del omfattade cirka 59 hektar. Enligt avtalet finge området dock icke inhägnas eller bebyggas, och regementet ägde att där utföra övningar utan annan ersättning än för skada å växande skog och skogsplantering.

Efter övervägande av vad sålunda förekommit hade kommitterade kommit till den uppfattningen, att av hänsyn till i första hand lufttrafikens och flygvapnets behov en försäljning av Kronobergshed icke vore tillrädlig. Dessa behov motiverade dock icke bibehållande av mera än ett väl tilltaget utrymme för landnings- och startplats samt byggnader för eventuella administrativa lokaler. Vad av regementschefen anförts rörande dels nödvändigheten att för regementets behov taga i anspråk de vid Kronobergshed befintliga utrymmena samt dels behovet av ytterligare övningsutrymme, utöver vad

regementet komme att disponera vid Växjö, ävensom rörande Kronobergsheds värde såsom övningsplats, syntes emellertid kommitterade utgöra fullgoda skäl för att bibehålla mötesplatsen såsom sådan i erforderlig omfattning. Ett ytterligare stöd härför funne kommitterade i den omständigheten, att, därest Kronobergshed bibehölles, fältskjutningsområdet vid Notteryd bleve obehörligt. Härigenom besparades en utgift å minst 40,000 kronor. Av det i Kronobergshed liggande värdet belöpte enligt den sist verkställda värderingen 42,818 kronor eller över hälften å den växande skogen och kunde sålunda tillgodogöras utan markförsäljning. En stor del av skogen syntes vara mogen för avverkning och föryring. Även i övrigt torde en del virke kunna uttagas genom beståndsvårdande huggningar. Upprättandet av en skogshushållningsplan, under beaktande att områdets värde såsom flygfält och övningsfält icke minskades, syntes därför vara att förorda.

Enligt regementschefens mening, vilken kommitterade gäve sin anslutning, kunde endast följande områden utan olägenhet försälas, nämligen lägenheten Skjutbanan, motsvarande ägofigurerna nr 42—45 på den av distriktslantmätaren Svensson upprättade kartan, större delen av lägenheten Börjestorp, motsvarande ägofigurerna nr 38, 39 och 41 å samma karta, kronans andel i samfällda soldattorpet litt. I å kartan samt slutligen den sydligaste delen av $\frac{1}{16}$ mantal Dansjö nr 2 Stövagård, motsvarande de väster om den till badplatsen ledande vägen belägna delarna av ägofigurerna nr 36 och 37.

Med ledning av de verkställda värderingarna samt egna iakttagelser hade kommitterade uppskattat värdet av ifrågavarande områden på följande sätt:

ägofiguren nr 42	kronor	210: 73
» » 43	»	115: 50
» » 44	»	140: —
» » 45	»	215: —
ägofigurerna nr 38, 39 och 41 samt kronans andel i samfällda soldattorpet litt. I	»	3,000: —
till försäljning föreslagna delar av ägofigurerna nr 36 och 37 med skog	»	2,500: —
Summa kronor 6,181: 23		

Kommitterade, som förutsatte, att kostnaderna för områdenas avstyckning och lagfarande skulle helt gäldas av köparna, hade fått emottaga anbud å de till försäljning ifrågasatta områdena i enlighet med värderingen, med undantag dock för ägofigurerna nr 36 och 37. Å de två sistnämnda hade kommitterade erhållit ett anbud lydande å 1,751 kronor 60 öre, vilket kommitterade icke ansåge antagligt, då den växande skogens värde måste anses överstiga det pris av 7 kronor per kubikmeter, vilket anbudsgivaren lagt till grund för anbudet. Skulle någon försäljning av dessa områden icke komma till stånd, innebure detta icke någon större olägenhet, då deras värde till den ojämförligt största delen låge i den växande skogen och, såsom ovan framhållits, i sinom tid kunde tillgodogöras genom avverkning.

Den nutida uppfattningen, att ägarna av bostadshus å ofri grund så vitt möjligt borde beredas tillfälle att med äganderätt förvärva nödigt tomtutrymme, skulle visserligen kunna anses tala för att jämväl ägarna av byggnaderna å ägofigurerna nr 5 a, 40 och 22 lämnades tillfälle att med äganderätt förvärva dessa områden. Någon större vikt syntes dock i detta fall icke böra tillmätas denna synpunkt, då samtliga byggnader försåls under uttryckligt villkor om bortflyttning. En försäljning av tomterna skulle vidare omöjliggöra en alltid önskelig kontroll över de element, som uppehölle sig i mötesplatsens omedelbara närhet. Enligt vad kommitterade inhämtat, hade för övrigt ägaren av den å nr 5 a uppförda s. k. officersborgen numera skänkt denna byggnad till regementets officerskår, varför frågan om en försäljning av denna

tomt finge anses förfallen. Den å figuren nr 40 uppförda f. d. förrädsförvaltarbostaden önskade regementschefen återköpa för regementets behov, därest densamma stode att erhålla för skäligt pris. Beträffande den återstående, å ägofiguren nr 22 befintliga byggnaden funne kommitterade, att den, såsom regementschefen på förfrågan förklarar, icke i och för sig i någon nämnvärd grad förringade mötesplatsens värde, vilket däremot skulle bliva förhållandet, för såvitt tomtmarken kring densamma inhägnades och icke finge av trupp besträdas. Enligt vad regementschefen uttalat, mötte följaktligen icke något hinder för ägaren att tillsvidare hava byggnaden kvarstående mot utgörande av tomtören. Detsamma gällde f. d. förrädsförvaltarbostaden, om byggnaden icke skulle av regementet inköpas. En sådan anordning funne kommitterade med hänsyn till föreliggande omständigheter tillräckligt tillgodose ägarnas berättigade intressen.

I fråga om ägofigurerna nr 23 och 30 — å den förra funnes en handelsbod och å den senare en smedja, till vilka enskilda personer vore ägare — talade icke samma skäl för försäljning av tomterna, men däremot gjorde synpunkterna mot en försäljning sig gällande med samma styrka. Hinder syntes emellertid icke möta för byggnadernas bibehållande tillsvidare. Särskilt torde det kunna bliva av värde, att tillgång till smedja funnes, när mötesplatsen skulle begagnas såsom flygfält.

Kommitterade hade för sin del funnit förslaget, att Västra Väreuds kommunalförbund skulle erhålla tillfälle att förvärva det å ägofiguren nr 3 uppförda sjukhuset, för att därstädes inrätta ett alderdomshem, i och för sig utgöra en lämplig användning av denna byggnad. Regementschefen hade emellertid förklarar byggnaden oundgängligen erforderlig för regementet såsom plats för expeditioner och såsom förlägningslokal under vinterövningar. Tanken hade då framkommit, att kommunalförbundet i stället skulle av nuvarande ägaren förvärva den å ägofiguren nr 4 befintliga forna underofficersborgen, vilken byggnad erbjudits regementet till inköp för 4,000 kronor och enligt uppgift väl skulle lämpa sig för ändamålet. Erforderligt tomtutrymme skulle därefter upplåtas till förbundet, att innehavas, så länge byggnaden användes för ifrågavarande ändamål. Länsstyrelsen, med vilken kommitterade under sitt besök i Växjö överlagt, hade förklarar sig under nuvarande förutsättningar finna den sålunda föreslagna lösningen av frågan om kommunalförbundets alderdomshem tilltalande. Förbundet hade ock funnit sistnämnda förslag lämpligt samt gått i författning om byggnadens inköpande. Då tomtupplåtelse syntes kunna ske oberoende av dispositionen i övrigt av Kronobergshed, hade kommitterade icke ansett erforderligt att avvakta ordnandet av denna fråga utan hänvisat förbundet att i vederbörlig ordning söka upplåtelse av erforderlig mark.

Under åberopande av det anförda föresloge kommitterade, att Kungl. Maj:t måtte, efter inhämtande av riksdagens medgivande till försäljningen, besluta, att av Kronobergshed följande å den av distriktslantmätaren Sven Svensson år 1923 upprättade kartan närmare angivna områden finge genom vederbörande myndighets försorg försäljas mot lägst nedan angivna köpeskillingar, nämligen:

av ägofigurerna nr 36 och 37 delarna väster om vägen till badplatsen	kronor 2,500: —
ägofigurerna nr 38, 39 och 41 med å ägofiguren nr 39 uppförda byggnader samt kronans andel i samfällda soldat-torpet litt. I med byggnader	» 3,000: —
ägofiguren nr 42	» 210: 73
» » 43	» 115: 50
» » 44	» 140: —
» » 45	» 215: —;

att genom försäljningen inflytande köpeskilling, efter avdrag för möjligen uppkommande kostnader, skulle inlevereras till statskontoret för att tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål;

samt att Kronobergshed med därå uppförda byggnader i övrigt skulle bibehållas såsom övningsplats för Kronobergs regemente för att därjämte i mån av behov framdeles i erforderlig omfattning ordnas såsom landnings- och startplats för flygmaskiner.

Sedan arméförvaltningens fortifikationsdepartement anbefallts att avgiva utlåtande över markkommitterades förevarande förslag, har fortifikationsdepartementet med skrivelse den 23 januari 1929 överlämnat yttranden i ämnet av chefen för Kronobergs regemente och chefen för södra arméfördelningen.

Regementschefen har tillstyrkt det av markkommitterade avgivna förslaget angående den framtida användningen av Kronobergshed. Samtidigt har regementschefen, bland annat, framhållit, dels att något hinder icke mötte för att de vissa enskilda personer tillhöriga byggnaderna å ägofigurerna nr 5 a, 22, 23 och 30 samt den å ägofiguren nr 4 belägna förutvarande underofficersborgen, som numera inköpts av Västra Värends kommunalförbund för att användas till ålderdomshem, tillsvidare, så länge byggnaderna i fråga vore i de nuvarande ägarnas besittning och av dem användes för nuvarande ändamål, kvarstode å heden mot arrendeavgift, dels ock att nämnda kommunalförbund enligt en den 10 januari 1929 träffad preliminär överenskommelse med regementschefen för en tid av femtio år arrenderat en del av ägofiguren nr 4 för ålderdomshemmet.

Arméfördelningschefen har icke framställt någon erinran mot den föreslagna dispositionen av Kronobergshed.

Fortifikationsdepartementet har för egen del förklarat sig icke hava något att erinra mot det av markkommitterade framställda förslaget i fråga om försäljning av vissa delar av heden.

Departements-
chefen.

Genom den i ärendet förebragta utredningen synes mig ådagalagt, att huvuddelen av Kronobergshed bör bibehållas i kronans ägo. Jag anser mig därför icke böra ifrågasätta någon ändring i fråga om övningsplatsens disposition i vidare mån, än att jag, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, tillstyrker det utav markkommitterade framställda förslaget om försäljning av vissa mindre delar av densamma.

Enligt markkommitterades förslag skola ägofigurerna nr 38, 39 och 41 samt kronans andel i soldattorpet litt. I jämte byggnader försälas för en köpeskilling av 3,000 kronor eller samma belopp, vartill ifrågavarande fastigheter uppskattats vid domänvärderingen den 26 oktober 1925. Nu nämnda ägofigurer hava angivits i areal innehålla, nr 38 0.8200 hektar, nr 39 0.1580 hektar och nr 41 0.7460 hektar; det samfällda soldattorpet innehåller, såsom förut nämnts, 2.7600 hektar, varav kronans andel synes uppgå till högst $\frac{45}{112}$. De utav kommitterade föreslagna försäljningsprisen å ägofigurerna nr 42, 43 och 44, vilka samtliga äro obebyggda, överensstämman likaledes med de vid domänvärderingen angivna be-

loppen för respektive områden. Enligt tillgängliga arealuppgifter innehålla dessa ägofigurer, nr 42 2.1073 hektar, nr 43 1.1550 hektar och nr 44 0.6820 hektar. Ägofiguren nr 45, som angivits innehålla 0.7130 hektar och även är obebyggd, blev vid domänvärderingen icke föremål för särskild uppskattning, då den avsågs att bibehållas i kronans ägo. Beträffande de till försäljning ifrågasatta delarna av ägofigurerna nr 36 och 37 beräknas dessa områden, enligt vad under hand upplysts, tillsammans i areal innehålla omkring 1 hektar. I avseende å skäligheten av de utav markkommitterade föreslagna försäljningsprisen för de ifrågavarande fastigheterna har jag icke funnit anledning till någon erinran. I likhet med kommitterade förutsätter jag, att försäljningarna skola ske mot villkor, att köparen ikläder sig alla för avstyckning och lagfart erforderliga kostnader.

De genom försäljningarna inflytande medlen torde, efter avdrag av eventuella försäljningskostnader, böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Ät arméförvaltningens fortifikationsdepartement torde böra uppdragas att föranstalta om upprättandet av en skogshushållningsplan för den återstående delen av Kronobergshed.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av Kronobergshed följande å den i ärendet åberopade, av distriktslantmätaren Sven Svensson år 1923 upprättade kartan över heden angivna områden, nämligen ägofigurerna nr 38, 39 och 41 samt kronans andel i samfällda soldattorpet litt. I tillika med byggnader, ägofigurerna nr 42, 43, 44 och 45 samt av ägofigurerna nr 36 och 37 de delar, som äro belägna väster om vägen till badplatsen, må försälas till minst de pris, som angivits i lantförsvarets markkommitterades förut omförmälda skrivelse den 29 december 1928, och mot villkor i övrigt, att köparna ikläda sig alla för avstyckning och lagfart erforderliga kostnader, samt

att inflytande köpeskillingar må, efter avdrag av eventuella försäljningskostnader, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.